

Analysegruppa

Analysegruppe lagar analyser, samanlikningar og rapportar til universitetsleiinga om trendar, rammer og utviklingstrekk som er aktuelle for å gjennomføre UiBs strategi.

Analysegruppas medlemmar: Ingar Myking, Steinar Vestad, Bjug Olav Bøyum, Svein Jarle Nymark, Gry Flatabø, Morgan Alangeh og Caroline Armitage.

Framifrå forskning blir til innovasjon

Undersøkinga er ein del av eit større arbeid med å vurdere korleis offentleg finansiert grensesprengande forskning påverkar teknologisk utvikling. Funna understrekar at ERC-finansiering ikkje berre støttar framifrå forskning, men òg fremjar innovasjon som bidreg til teknologiske framsteg. Å omsetje slik forskning til økonomiske og samfunnsmessige gevinstar er ei vedvarande utfordring—og ei som er avgjerande for EU si framtidige konkurranseevne.

Hovudfunn frå undersøkinga

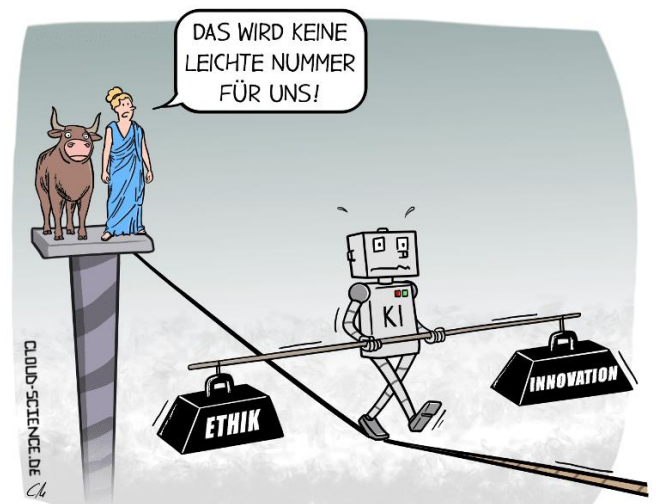
- **44 % av dei undersøkte ERC-stipendiatane har kommersielt utnytta patentsøknadene sine**, anten gjennom direkte bruk, lisensiering, sal eller oppretting av oppstartselskap. Denne utnyttingsraten samsvarer med tilsvarende funn for patentsøkarar frå offentlege forskingsinstitusjonar (PRI).
- **Lisensiering er den vanlegaste forma for patentutnytting**, etterfølgt av etablering av oppstartselskap. ERC-stipendiatar engasjerer seg i desse aktivitetane i større grad enn forskarar ved PRI i samanliknbare studiar.
- **I dei fleste tilfella er lisensmottakarane baserte i det same landet som ERC-stipendiaten si vertsinstitusjon eller i eit naboland**, noko som plasserer dei hovudsakleg innanfor Europa eller assosierte land.

ERC-rapport viser korleis ERC-stipendiatar kommersialiserer

Ein ny analyse viser at ERC-stipendiatar har kommersielt utnytta patenta sine i om lag 44 prosent av dei undersøkte tilfella. Den vanlegaste forma for patentrettar er lisensiering til eksterne aktørar, etterfølgt av oppretting av nyoppstarta selskap.

Analysen, basert på ei undersøking om bruk av patent blant ERC-stipendiatar lansert i november 2023, vurderte teknologioverføringsaktivitetane til forskarar finansierte av ERC. Av dei over 12 000 forskarane med ERC-stipend på det aktuelle tidspunktet, fokuserte analysen på dei som hadde meldt inn patentsøknader knytte til forskinga si.

Undersøkinga vart sendt til 655 hovudforskarar (PIs), som samla rapporterte om lag 1 500 patentsøknader frå prosjekta sine.

- **Den største hindringa for lisensiering er mangel på interesserte kjøparar**, ofte fordi det krevst omfattande dokumentasjon for å bevise at teknologien er levedyktig. I 68 % av tilfella der eit patent vart lisensiert, vart det kjøpende selskapet grunnlagt eller medgrunnlagt av ERC-stipendiaten.
- **Sal av patent blant ERC-stipendiatar er relativt sjeldan**, delvis grunna låg marknadsefterspurnad og delvis fordi mange vertsinstitusjonar har retningslinjer som prioriterer lisensiering framfor sal.
- **ERC-stipendiatar har ein høgare del "sovande patent" (ubruka patent) samanlikna med forskarar utan ERC-stipend**, basert på funn frå andre studiar. Dette kan spegle det tidlege utviklingsstadiet for oppfinningar frå grensesprengande forskning, som ofte treng vidare utvikling før dei blir kommersielt levedyktige. Funna reiser òg spørsmål om universitet legg for stor vekt på patent som inntektskjelde, framfor å fremje open innovasjon med breiare samfunnsnytte.

Studiebarometer viser lite endring i studentenes tilfredshet

Studiebarometeret, Kunnskapsdepartementets (KD) årlige undersøkelse om opplevd studiekvalitet viser stabil tilfredshet fra studentenes side.

Undersøkelsen går ut til studenter på andre og femte studieår. 42 prosent av UiBs respondenter har svart, fem prosentpoeng mer enn det nasjonale gjennomsnittet. Tallene viser små utslag over tid. (se tabellene under). Studentene virker samlet sett å være noe mer fornøyd med tilbakemeldinger og veiledning enn under pandemien, ellers er det liten endring. Undersøkelsen er ment å brukes på programnivå, og her vil vi kunne se større utslag fra et år til et annet.

Indeks	2020	2021	2022	2023	2024
Eget engasjement	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8
Eget læringsutbytte	3,6	3,5	3,6	3,6	3,7
Vurderingsformer	4,0	3,9	3,9	4,0	4,0
Faglig og sosialt læringsmiljø	3,6	3,5	3,6	3,7	3,8
Fysisk læringsmiljø og infrastruktur		3,6			3,8
Organisering av studieprogrammet	3,5	3,4	3,4	3,6	3,6
Tilknytning til arbeidslivet	2,9	2,8	2,7	2,9	2,9
Tilbakemelding og veiledning	3,3	3,1	3,3	3,3	3,4
Undervisning	3,7	3,6	3,6	3,6	3,7
Overordnet tilfredshet	4,1	3,9	3,8	4,0	4,0

Faglig tidsbruk (timer/uke)	33,0	33,9	34,0	32,7	32,9
-----------------------------	------	------	------	------	------

Nasjonalt er det stor grad av likhet i tilbakemeldingene fra studentene. Vurderingsformene er det studentene er mest fornøyde med, mens det fortsatt etterlyses større tilknytning mellom studiet og arbeidslivet. I en del tilfeller vil dette være en konsekvens av at de fleste studentene som har svart befinner seg tidlig i studiet (tredje semester).

Indeks (2024)	NTNU	UiT	UiB	UiO	Nasjonalt
Undervisning	3,6	3,8	3,7	3,7	3,7
Tilbakemelding og veiledning	3,3	3,5	3,4	3,5	3,5
Faglig og sosialt læringsmiljø	3,9	3,7	3,8	3,6	3,8
Fysisk læringsmiljø og infrastruktur	3,8	3,8	3,8	3,9	3,8
Organisering av studieprogrammet	3,6	3,6	3,6	3,7	3,6
Vurderingsformer	4	4	4	4,1	4
Eget engasjement	3,5	3,7	3,8	3,8	3,7
Overordnet tilfredshet	4	4	4	4	4
Faglig tidsbruk (timer/uke)	34,5	33,5	32,8	30,6	32,2
Praksis	3,7	3,8	3,6	3,8	3,8
Tilknytning til arbeidslivet	3,2	3,2	2,9	2,8	3,2

THE-ranking av fagmiljø er framleis anglo-amerikansk dominert

[Times Higher Education-ranking \(THE\)](#) har vurdert 750 universitet fra 72 land. Lista er framleis dominert av universitet fra USA og Storbritannia. Oslo fører an i Noreg, og UiB er ofte nummer to.

Massachusetts Institute of Technology (MIT) og Stanford University i USA leier i Times Higher Education (THE) World University Rankings by Subject 2025. Kvant universitet toppar tre fagområde. MIT tek førsteplassen innan kunst og humaniora, økonomi og samfunnsvitenskap. Samstundes held Stanford University, som blei forbigått av MIT i den samla World University

Rankings 2025 og flytta ned til sjetteplassen frå andre plassen i fjor, framleis stand som ein konkurrent til den austkystbaserte institusjonen når det gjeld fagleg prestasjon. Stanford er nummer éin innan utdanningsvitskap, jus og psykologi.

USA leier

Harvard University toppar innan ingeniørfag og livsvitskap, medan California Institute of Technology er nummer éin innan fysikkfag. Dette gjer at USA sikrar seg ni av dei elleve førsteplassane i THE World University Rankings by Subject 2025.

Dei to attverande faga, informatikk og medisin og helse, blir leidd av University of Oxford, som held på sine langvarige topposisjonar for den britiske institusjonen. Oxford har toppa medisin og helse sidan 2016, og informatikk sidan 2019. Oxford, som er global nummer éin i den samla THE World University Rankings 2025, er blant dei åtte beste i alle dei ti fagområda der universitetet er representert.

USA dominerer topp 10-listene for alle dei elleve faga og er det landet som er mest representert både samla sett og blant topp 50 innan kvart fagområde. Stanford, Harvard og Cambridge er dei einaste institusjonane som er representerte i topp 10-listene for alle elleve faga.

Kina kjem

Men medan USA leier på globalt nivå, er Kina leiande for Asia når det gjeld representasjon både samla sett og i topp 50. Kina har institusjonar blant topp 10 innan økonomi og utdanningsvitskap, og er representert i topp 50 for alle fag.

I fagområda fysikk og ingeniørfag har Kina den nest høgaste representasjonen av alle land med universitet blant topp 50, etter USA. Kina har seks universitet blant topp 50 i fysikk og seks i ingeniørfag.

Peking University viser si styrke i fagrangeringane med si beste prestasjon nokosinne innan økonomi, der det klatrar til fjerdeplass frå tiande, og kjem nærare topp 10 innan informatikk, med ein 12. plass opp frå 16. Universitetet er òg nyopptatt i rangeringa for jus og går rett inn på topp 20 med ein 14. plass.

Her er lista for Noreg:

Juss

1. UiO (36 i verda)
2. UiB (176-200 i verda)
3. UiT (251-300 i verda)

Humaniora

1. UiO (60)
2. UiB (200-250)
2. NTNU (200-250)

Utdanningsvitskap:

1. UiO (53 i verda)
2. NTNU (251-300)

3. Universitetet i Stavanger (301-400)

4. UiT (401-500)

Samfunnsvitenskap:

1. UiO (59 i verda)

2. UiB (176-200)

3. NTNU: (201-250)

4. NTMBU (301-400)

5. UiT (401-500)

6. Universitetet i Stavanger (401-500)

Medisin og helse:

1. UiO (101-125 i verda)

2. UiB (201-250)

3. NTNU: (301-400)

4. UiT (401-500)

5. Universitetet i Stavanger (600-800)

Naturvitenskap

1. UiO (120-150 i verda)

2. NTNU (251-300)

2. UiB (251 -300)

4. UiT (601-800)

Informatikk:

1. UiO (126-150)

2. NTNU (176-200)

3. UiB (501-600)

4. UiT (601-800)

Livsvitenskap:

1. UiO (126-150)

2. UiB (151-175)

3. NTNU (176-200)

4. NMBU (401-500)

5 UiT (401-500)

Ingeniørfag:

1. NTNU (101-125)
2. Universitetet i Stavanger (601-800)
3. NTMU (801-1000)
4. UiT (801-1000)

Næringsliv og økonomi:

1. NTNU (251-300)
2. Universitetet i Stavanger (301-400)
3. NMBU (501-600)
4. UiT (501-60)

NHO etterspør mer internasjonal akademisk kvalitet

NHO har publisert en [rapport](#), «arbeidskraftløftet» i samband med deres årlige økonomiske overblikk. Hovedspørsmålene her er om vi har kompetanse og ressursene som treng i befolkningen på kort og lang sikt. De ser på nasjonale behov og fylkesvise.

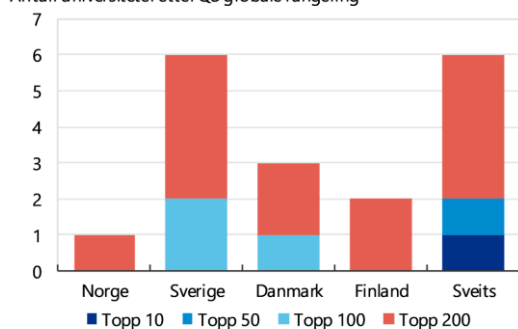
I tilknytning til rapporten har de en interessant [temadei](#) som også går et stykke inn i analyser av [høyere utdanning i Norge](#). Med referanser til Draghi-rapporten og diverse mål på produktivitet og konkurransekraft vurderer de om vi leverer god nok kvalitet (rangeringer), rett kvalitet og om vi er effektive nok. Her er hovedpunktene i analysen oppsummert:

Kvalitet på høyere utdanning i Norge

- Norge har et bredt utdanningstilbud med god geografisk spredning.
- Andelen med høyere utdanning er over OECD-gjennomsnittet, men lavere enn i flere sammenlignbare land.
- Norske universiteter presterer svakt i internasjonale rangeringer (QS, THE, ARWU).
- Sveits, et land av lignende størrelse, har langt høyere rangerte universiteter.
- Ressursinnsatsen per student i høyere utdanning er høyere enn OECD-gjennomsnittet, men lavere enn i mange andre land.
- Norge har en av verdens høyeste andeler offentlig finansiert utdanning.

Rangering av universiteter

Antall universiteter etter QS globale rangering

Kilde: QS Topuniversities / NHO

Manglende samsvar mellom utdanning og arbeidsmarkedets behov

- Norge scorer godt på ILOSTATS Education Mismatch Indicator, men lavt i OECDs Skills for Jobs-undersøkelse.
- Stor mangel på fag- og yrkesutdannede, spesielt innen ingeniør- og tekniske fag.
- Behovet for IKT-kompetanse øker med KI-revolusjonen.
- NHO-bedrifter har størst mangel på arbeidere innen ingeniør- og tekniske fag.
- NAVs indikator viser stort behov for arbeidskraft i helse- og sosialsektoren.
- Kompetansebehovsutvalget spår økt behov for ingeniører, IKT-spesialister og fagarbeidere innen teknologi og håndverksfag.
- STEM-utdanninger har lav kvinneandel og lav rekruttering sammenlignet med andre OECD-land.
- Lønnsstrukturen i Norge kan gi færre insentiver til å velge utdanninger med høy samfunnsøkonomisk avkastning.

Tidsbruk og gjennomføring av utdanning

- Kun halvparten av studentene fullfører en bachelorgrad på normert tid; 20 % avbryter
- En av fem studenter fullfører aldri sin utdanning.
- Et halvt år raskere gjennomføring av høyere utdanning kan gi 15 500 flere årsverk.
- Danmark har innført reformer for å redusere studielengde og øke arbeidslivsrelevansen.
- 15 % av 25-34-åringene i Norge mangler videregående utdanning (over OECD-gjennomsnittet).
- Lav gjennomføringsgrad på yrkesfag trekker Norge ned.
- Økning i gjennomføringsgrad kan øke arbeidstilbudet betydelig.

Eksterne forskningsmidler har økt betydning

Ansatte i UH-sektoren opplever at ekstern finansiering har fått økende betydning, enten for å opprettholde fagmiljøene eller for å sikre seg mot fremtidige nedskjæringer, påpekes det i et nytt [NIFU-notat](#).

Nytt NIFU-notat ser på hvordan fagmiljøer håndterer økte forventninger til eksterne inntekter, og tilrettelegger for eksternt finansierte aktiviteter – og hvordan dette påvirker fagmiljøenes utvikling, spesielt i universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren). Generelt sett har eksterne forskningsmidler en større strategisk betydning enn tidligere, selv om arbeidet med søknader og prosjekter primært kommer fra fagmiljøene selv, står det i rapporten.

Tydelig vekst i eksterne midler

FoU-statistikk fra 2024 viser tydelig vekst i eksterne inntekter i UH-sektoren og økende konkurranse om forskningsmidlene. Gjennom intervjuer med ledere og ansatte i et utvalg forskningsmiljøer i UH-sektoren, instituttsektoren og sykehus, belyser notatet betydningen og konsekvensene av ekstern finansiering sett fra fagmiljøene side. Diskusjoner om tidsbruk på søknader og prosjektoppfølging, økt midlertidighet i forskning, og at eksterne prosjekter vrir forskningen mot samfunnsrelevans og vekk fra grunnforskning er belyst.

Kutt i basis

Noen av miljøene NIFU har undersøkt, opplever kutt i basisbevilgninger. Kuttene har så langt primært rammet utdanningsaktivitetene. Miljøer som har eksterne inntekter, skjermes fra kutt, og ulik tilgang til eksterne midler kan gi svært ulike forutsetninger for faggruppene. Videre har ekstern finansiering ulik rolle i ulike fagområder.

Avgjørende for forskningen

Eksterne prosjekter er en integrert del av virksomheten ved naturvitenskap- og teknologienheter ved universitetene, og de har generelt høy andel eksterne midler. Informantene sier at det er de eksterne prosjektene som muliggjør forskning, og er helt avgjørende for å drifte og videreutvikle infrastruktur og spesialisert teknisk kompetanse.

I fagområdene med en lavere andel eksterne midler, er det større intern variasjon mellom de som har og ikke har eksterne forskningsmidler. Disse forskjellene påvirker forskningsmiljøene på flere måter, blant annet i form av mer intern konkurranse, ulike muligheter og større forskjeller i arbeidsoppgaver og opplevd arbeidspress.

Det er kjønnsforskjeller i forskeres tidsbruk

Tidsbruken blant kvinner og menn ser ut til å variere i forhold til karrierestige, statsborgerskap og disipliner, hevdes det i en ny [artikkel](#) skrevet av NIFU-forskere i samarbeid med forskere fra SSB og International University of Applied Sciences Berlin.

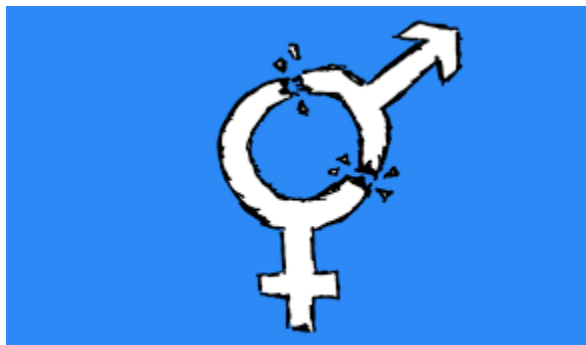
Hvordan er tidsbruken på akademiske aktiviteter blant kvinnelige og mannlige forskere i Tyskland og Norge, blir det spurt om i artikkelen? Det er ikke store ulikheter i tidsbruk avhengig av

statsborgerskap, men forskjellene øker når man ser på karrierestige og disiplin, er en del av svaret.

Ved å analysere tidsbruken for kvinnelige og mannlige forskere på tvers av disse kategoriene kan man vise mer nyanserte mønstre, og dermed bidra med viktige innspill til videre forskning og politikk i begge land, påpekes det i artikkelen.

Studien bruker data fra den tyske

forskerundersøkelsen (German Scientists Survey) fra 2019, og den norske tidsbruksundersøkelsen blant akademisk ansatte fra 2021.

Flere fagtilbud enn etterspørsel etter utdanning

Høyere vekst i framskrevet tilbud enn i framskrevet etterspørsel for flere utdanninger på bachelorgrads- og mastergradsnivå, viser [rapport](#).

Det gjelder humanistiske, samfunnsvitenskapelige, og økonomiske og administrative fag, samt realfag og teknologi. Rapporten fra SSB ser på tilbudet av og etterspørselen etter arbeidskraft på nasjonalt nivå for ulike utdanninger fram til 2050. Framskrivningene av tilbud og etterspørsel tar utgangspunkt i sentrale utviklingstrekk for demografi og makroøkonomiske forhold. Arbeidet med rapporten er finansiert av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir). Hovedformålet med rapporten er å avdekke mulige ubalanser mellom tilbud av og etterspørsel etter arbeidskraft med forskjellige typer utdanning som kan oppstå i framtiden, slik at potensielle tiltak kan settes i verk for å motvirke eventuelle ubalanser, heter det i rapporten. I likhet med tilbudssiden viser framskrivningen av etterspørselen etter arbeidskraft at bedrifter vil etterspørre stadig flere med høyere utdanning fram mot 2050.

Antall forskere med innvandrerbakgrunn i akademia fortsetter å øke

I 2023 hadde 35 prosent innvandrerbakgrunn blant forskerpersonalet i norsk akademia, viser [SSB-rapport](#).

I befolkningen totalt gjaldt det 21 prosent og blant studentene 17 prosent. Universitetene og høgskolene hadde den høyeste andelen forskere/faglig personale med innvandrerbakgrunn, 38 prosent, fulgt av instituttsektoren med 34 prosent og helseforetakene med 23 prosent, viser gjennomgangen fra SSB.

Flere forskere i Norge

I 2023 var det nær 300 flere forskere i norsk akademia enn i 2022. Hele veksten skjer i gruppen forskere med innvandrerbakgrunn, mens antall forskere uten innvandrerbakgrunn går ned. Akademia omfatter her universiteter, høgskoler, helseforetak og forskningsinstitutter. Antall forskere med innvandrerbakgrunn har økt jevnt i perioden 2007 til 2023.

Andelen innvandrere blant forskerpersonalet har økt fra 19 prosent i 2007 til 35 prosent i 2023. Norskfødte forskere med innvandrerforeldre har i samme periode økt fra 0,4 til 0,7 prosent av forskerpopulasjonen. De to siste årene har antall forskere/faglig personale i norsk akademia økt med om lag 2 prosent.

161 land

Forskerpersonalet i norsk akademia har bakgrunn fra 161 land i alle verdensdeler. Andelen med innvandrerbakgrunn er spesielt høy for rekrutteringsstillingene og varierer mellom fagområdene, se figur. Forskere fra Tyskland utgjorde fire prosent av forskerpopulasjonen i Norge i 2023. Deretter følger Sverige med litt over to prosent. Landene med størst vekst i antall forskere i perioden 2021 til 2023 var India, Italia og Sverige, men også land som Kina og Tyrkia har hatt stor vekst.

Hver femte Ph.d.-kandidat jobber utenlands

Hver femte ph.d.-kandidat er ikke sysselsatt i Norge etter disputas, viser [SSBs forskerrekrutteringsmonitor](#). Her er det forskjeller mellom norske og ikke-norske doktorer.

Forskerrekrutteringsmonitoren følger personer som tas opp på et doktorgradsprogram ved en norsk institusjon for høyere utdanning fra opptak til disputas og videre ut i arbeidslivet. Monitoren dekker perioden 2005-2023 og inkluderer variabler som lærested for doktorgrad, antall år fra opptak til disputas, fagområde for doktorgrad, statsborgerskap, arbeidssted og stilling.

Halvparten jobber i norsk akademia

Nær 20 000 av ph.d.-kandidatene som følges i forskerrekrutteringsmonitoren hadde disputert innen utgangen av 2023, og om lag halvparten av disse var tilsatt i norsk akademia i 2023. Akademia omfatter her universiteter og høyskoler, hvor 29 prosent av doktorene var tilsatt, instituttsektoren (10 %) og helseforetakene (9 %). 30 prosent av doktorene var sysselsatt i norsk næringsliv eller offentlig sektor, og her var flest i helsetjenester, undervisning og offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring, samt forskning og utviklingsarbeid. I alt 21 prosent av doktorene var ikke sysselsatt i Norge, og flertallet av disse har utvandret og jobber i utlandet. Over halvparten av de ikke-norske doktorene jobber utenfor Norge

Kompetanseutvalg vil ha mer insentiv

[Kompetansereformutvalget](#) leverte (NOU 2025:01): «Felles ansvar, felles gevinst — Partssamarbeid for kompetanseutvikling i arbeidslivet» 14. januar. Utredningen kommer med 22 anbefalinger. Her er relevante forslag for universitetene

- økt satsing på hvordan etter- og videreutdanningstilbud skal finansieres: kan skje ved å tilføre friske midler, ved økt bruk av egenbetaling, gjennom en omfordeling av rammebevilgningen eller en kombinasjon av disse.
- finansieringssystemet for høyere utdanning bør gi tydelige insentiver for arbeidslivsrettede tilbud.
- øke satsen for gjennomførte studiepoeng på videreutdanningsemner

- Fagskoler, høyskoler og universiteter oppfordres til å tilby mer faglig oppdatering til tidligere studenter, og sette dialogen med tidligere studenter i system.
- Forventningene om satsing på formelle videreutdanningstilbud bør formidles tydeligere i styringsdialogen mellom departementet og høyere utdanningsinstitusjoner.
- En kombinasjon av formell utdanning og ikke-formell opplæring i samme tilbud ved høyere utdanningsinstitusjoner bør tillates.
- tilbudet av arbeidslivsrettede utdanningstilbud innlemmes som en sentral prioritet i utviklingsavtalene mellom Kunnskapsdepartementet og institusjonene.
- skreddersys finansieringsordninger for arbeidstakere som skal delta på kortere kompetansetilbud gjennom en lånekasse for livslang læring. De foreslåtte ordningene skal ikke erstatte eksisterende ordninger, men fungere som et supplement

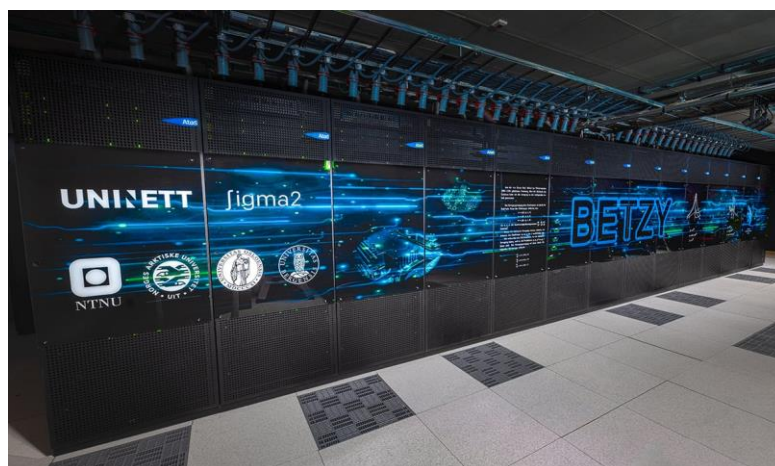
Slik bør Norge investere 3,4 milliarder til infrastruktur for tungregning

I en ny **rapport** Forskningsrådet har levert til Kunnskapsdepartementet kommer det anbefalinger om hvordan Norge bør investere 3,4 milliarder kroner i infrastruktur for tungregning over en femårsperiode.

Regjeringen har bedt Forskningsrådet gjennomføre en konseptvalgutredning som ser på hvor mye regnekraft Norge vil trenge de kommende årene. I utredningen ses det på behovet for regnekraft, og hvordan en nasjonal infrastruktur for regnekraft til forskning, forvaltning og kunstig intelligens skal organiseres. Utredningen bygger videre på en rapport fra Forskningsrådet med anbefaling om å investere i tungregning for forskning og kunstig intelligens, som ble levert til Kunnskapsdepartementet i august 2024.

Voksende behov

Konseptvalgutredningen bekrefter funnene fra forrige rapport, og slår fast at det er et stort og raskt voksende behov for tungregning både innen forskning, offentlig forvaltning og næringsliv. I rapporten er det også inkludert å dekke behov for tungregning i forskning og utvikling på grunnlag av behov i forvaltningen som kommer i tillegg til behov som har sitt utgangspunkt i forskningsorganisasjonene. Dette er årsaken til at investeringen som anbefales totalt sett er 800 millioner kroner mer enn i rapporten som ble levert til

Kunnskapsdepartementet i august 2024, der behovet for tungregning ble beregnet til 2,6 milliarder kroner.

Én leverandør

Rapporten anbefaler at behovene for tungregning innen forskningssektoren og sentrale deler av offentlig sektor dekkes av én leverandør. Det anbefales en stegvis videreutvikling av dagens Sigma2 slik at leverandøren kan å bli en tverrsektoriell leverandør av tungregning. Sigma2 har ansvar for å anskaffe, etablere og drifte felles tungregneressurser (superdatamaskiner) og lagring av vitenskapelige data, og skal blant annet sørge for en langsiktig utvikling av infrastrukturen. Utredningen er utarbeidet av Forskningsrådet med bistand fra konsulentselskapet PwC.

Statsstøtte til FoU i næringslivet er ikkje bra for innovasjonstakten

Finansielle statelege FoU-stimuli har størst innverknad på tidlegare ikkje-innovative bedrifter, kjem det fram av eit [notat](#) frå NIFU og SSB.

Kva skilnad gjer statleg støtte til FoU i næringslivet for innovasjonstakten? Å svare på dette spørsmålet ber med seg ei rekke teoretiske spørsmål og aukande praktiske implikasjonar i OECD-landa. Analysen av output-addisjonalitet har vore vanskeleg på grunn av ufullstendige data kombinert med bruk av problematiske metodar, står det i notatet.

Data over 20 år

I dette perspektivet bidreg notatet til fagtradisjonen på tre hovudmåtar: Det analyserer omfattande paneldata for norske føretak over ein periode på 20 år; det inkluderer varemerke og industrielle design i tillegg til patent for å utvide målinga av innovasjonsoutput; og det nyttar maskinlæringsmetodar for å estimere behandlingseffektfunksjonar, slik at forfatarane kan handtere utfordringa med eit praktisk talt uavgrensa tal på mogelege forstyrrende faktorar.

Kan fortrenge privat finansiering

Funna i prosjektet støttar og utdjupar tidlegare forskning som viser at finansielle stimulansar har størst effekt på føretak som tidlegare ikkje har vore innovative. Effekten av støtteordningar, anten åleine eller i kombinasjon, ligg på den ekstensive heller enn den intensive marginen. For føretak som allereie er aktive innan FoU, tyder resultatata våre på at offentleg støtte har låg addisjonalitet og kan føre til at privat finansiering av FoU blir fortrengd.

Ny forskingslov trugar akademisk fridom meiner finske akademikarar

Ny lovgjeving som er til behandling i parlamentet, og som pålegg Forskningsrådet i Finland (RCF, tidlegare Finlands Akademi) å berre finansiere forskning som er i tråd med Finlands nasjonale trygging- og utanrikspolitik, har møtt kritikk frå fleire akademikarar som meiner dette trugar den akademiske fridomen.

I ei [pressemelding](#) frå desember i fjor skreiv Kunnskaps- og kulturdepartementet i Finland følgande: «I følgje lovforslaget vert det foreslått eit tillegg til lova der det heiter at oppgåvene til akademiet ikkje skal

vere i strid med Finlands nasjonale tryggleik, Finlands internasjonale forpliktingar eller Finlands utanriks- og tryggingpolitikk.» Det vart òg sagt at endringane i lovverket som regulerer RCF, er meint å etablere ein meir open administrativ struktur for forskingsorganet og styrkje det strategiske arbeidet til styret i akademiet. Ifølgje pressemeldinga er lova planlagt å tre i kraft 1. april.

Protestar frå seniorprofessorar

I eit ope brev med overskrifta «Vitskap skal ikkje bli utsett for ein kulturkrig», publisert på nyåret i den finske avisa *Helsingin Sanomat*, skulda tre profilerte emeritusprofessorar, Arto Mustajoki, Martin Scheinin og Jukka Kekkonen, forslaget for å gå imot den akademiske fridomen som er verna av grunnlova. Dei hevdar òg at dei føreslåtte endringane kan føre til at akademisk forskning vart underlagt politisk styring og kontroll.

Ei mistyding

I eit intervju med det finske nyheitsbyrået Suomen Tietotoimisto (STT) forsvarte vitskaps- og kulturminister Sari Multala den føreslåtte lovgjevinga og seier at det er ei mistyding å påstå at den akademiske fridomen er truga. Føremålet med lovgjevinga er å sikre at resultatet av forskning ikkje skal bli utnytta av autoritære statar under internasjonale sanksjonar, blir det understreka frå regjeringa. Sjølv om dette ikkje er eit aktuelt risikoscenario, kan det bli det i framtida, hevdast det frå finske styremakter.

Alt dette ifølgje [University World News](#).

Danskar ønsker behalde internasjonale postdoktor-talantar

Tre firedelar av nye postdoktorstillingar i Danmark går til internasjonale forskarar heller enn lokale. Det skaper debatt!

Ifølgje ei [analyse](#) frå Christian Kjær Monsson, leiar for forskingspolitikk i Dansk Industri (DI), den største arbeidsgivar- og næringslivsorganisasjonen i Danmark, auka talet på postdoktorstillingar ved danske universitet med 32 prosent i perioden 2018–2022. Av dei 1 103 nye postdoktorstillingane som vart tilgjengelege i perioden, vart 841 – eller 76 prosent – tekne av internasjonale kandidatar med doktorgrad, medan berre 242 stillingar vart tekne av danske statsborgarar. Fordelt på fagområde vart 77 prosent av dei nye postdoktorstillingane i teknologi og naturvitskap, 63 prosent av stillingane i helsevitskap, 59 prosent i samfunnsvitskap og 52 prosent i humaniora tekne av internasjonale doktorgradskandidatar. Alt ifølgje [University World News](#).

Svensk industri ber om tiltak mot tap av doktorgradskandidatar

Sverige går glipp av milliardar av kroner i både verdiskaping og potensielle skatteinntekter fordi ein stor del av dei internasjonale doktorgradsstudentane forlet landet etter endt utdanning, viser ny [rapport](#).

Ifølgje rapporten var det i 2023 om lag 22 000 aktive doktorgradsstudentar i Sverige. Av desse var nær halvparten, altså 10 000, internasjonale studentar, der nesten halvparten kom frå EU. Særleg innan fagområde som er viktige for svensk industri, som informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), var

delen studentar frå tredjeland 37 prosent, medan han var 40 prosent innan naturvitskap, teknologi og prosessindustri.

Rapporten peikar på at mellom 2019 og 2023 forlet 1 400 doktorgradsutdanna Sverige etter å ha fullført studiane sine, sjølv om dei hadde kompetanse innan industrirelevante fagfelt, ifølgje [University World News](#).

Kommissær tviler på forskningsbudsjett i EU

Kommisær for forskning og innovasjon, Ekaterina Zakharieva hevder nå at et budsjett på 220 milliarder euro for FP10 ikke er realistisk, ifølge [ScienceBusiness](#).

Når Horisont Europa programmet utgår i 2027, vil EUs neste rammeverk for forskning og innovasjon, FP10 ta over. Høsten 2024 kom to rapporter som understreket behovet for Europeisk fornying: Draghi-rapporten advarte mot svekket Europeisk konkurransekraft, og Heitor-rapporten oppfordret til en betydelig omstrukturering av EUs forsknings og innovasjonsprogram. På bakgrunn av dette anbefalte Heitor-rapporten et budsjett på 220 milliarder euro for FP10, over en dobling av Horisont Europas 95 milliarder euro store budsjett. Nå mener kommissær for forskning og innovasjon Ekaterina Zakharieva at et budsjett på 220 milliarder euro for FP10 ikke er realistisk.

Heller forenkle

Zakharieva ønsker derimot ikke å vente helt til 2028 for å imøtekomme Draghi- og Heitor-rapportens funn. Derfor har kommissæren satt i gang tiltak for å forbedre og forenkle Horisont Europa for 2026 og 2027, blant annet på bakgrunn av tilbakemeldinger fra universitetet og forskere på at søknadsprosessen har vært for omfattende. Kommissæren ønsker å gi større fleksibilitet for forskerne og å strømlinjeforme selve Horisont Europa-programmet. Tiltakene inkluderer:

- Å implementere en to-trinns søknadsprosess
- Mindre detaljerte utlysninger
- Et enklere språk i arbeidsprogrammet
- Ekspansjon av engangsutbetalinger til forskningsprosjekt